

บทที่ 2

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการทำการค้ากับมณฑลยูนนาน และ รูปแบบการขนส่งสินค้าระหว่างจังหวัดเชียงราย กับเมืองเชียงรุ่ง

เนื่องจากเมืองเชียงรุ่งเป็นเมืองที่อยู่ในเขตปกครองสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน การทำการค้ากับเมืองเชียงรุ่ง จึงเท่ากับว่ากำลังทำการค้ากับมณฑลยูนนาน ดังนั้นในบั้นนี้จะกล่าวถึงภาพรวมของมณฑลยูนนาน ซึ่งประกอบไปด้วย ประวัติความเป็นมา, กฎระเบียบในการทำการค้ากับมณฑลยูนนาน (ซึ่งเป็นกฎระเบียบที่รัฐบาลจีนกำหนดให้ใช้ปฏิบัติในการทำการค้ากับต่างประเทศ) และความรู้ทั่วไปทางเศรษฐกิจของมณฑลยูนนาน เพื่อให้ทราบถึงสินค้าสำคัญที่มีการทำการค้าระหว่างประเทศไทย และมณฑลยูนนาน ซึ่งสินค้าต่าง ๆ เหล่านั้นเมื่อมีการทำการค้า ส่วนหนึ่งจะขนส่งผ่านเมืองเชียงรุ่ง เพื่อเดินทางเข้าสู่ประเทศไทย ทางด้านจังหวัดเชียงราย นอกจากนั้นการที่ทราบถึงสภาพเศรษฐกิจของมณฑลยูนนาน จะทำให้ทราบถึงศักยภาพในการพัฒนาการค้าระหว่างสองประเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการคมนาคมขนส่งระหว่างจังหวัดเชียงราย และเมืองเชียงรุ่ง

2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับมณฑลยูนนาน

มณฑลยูนนาน เป็นมณฑลที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 6 จากมณฑลทั้งหมด 26 มณฑล แห่งของประเทศจีน โดยมีทิศเหนือติดกับทิเบต, ทิศตะวันตกติดกับประเทศพม่า, ทิศใต้ติดกับประเทศลาว และประเทศเวียดนาม (China International Travel Service [CITS], cited In Patrick, 1987: 14) มณฑลยูนนานได้ชื่อว่าเป็นผู้ขั้วผู้นำของประเทศจีน เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของดินร่วมกับสภาพอากาศที่เหมาะสม ทำให้สามารถเพาะปลูกได้ตลอดปี นอกจากนั้นในเมืองสิบสองปันนา (Xishuangbana) ซึ่งมีสภาพอากาศแบบเขตร้อน ยังเป็นแหล่งของพืชสมุนไพรที่ใช้เป็นส่วนประกอบของยาจีนอีกด้วย

มณฑลยูนนานมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีการขุดพบซากฟอสซิลของเด็กในยุคนก่อนประวัติศาสตร์ ระหว่างการสร้างทางรถไฟ Kunming – Chengdu และเมื่อประมาณ 339 ปี ก่อนคริสต์ศักราช ได้ปรากฏหลักฐานการตั้งแคว้นไต (Dai) ขึ้น ต่อมาในสมัยราชวงศ์ฮั่น (Han Dynasty : 206 BC – 220 AC) ซึ่งเป็นยุคที่เกิดความนิยมผ้าไหมขึ้นในยุโรป (อาณาจักรโรมัน) ทำให้เกิดเส้นทางไหม (Silk Road) ขึ้น เพื่อลำเลียงสินค้าที่ทำการค้าระหว่างจีนกับยุโรป ซึ่งส่วน

หนึ่งของเส้นทางใหม่ได้ผ่านมณฑลยูนนาน ราชวงศ์ซันต้องการที่จะควบคุมเส้นทางใหม่ไว้ทั้งหมดจึงเข้ารุกรานแคว้นไต อย่างไรก็ตามผู้ปกครองแคว้นไตในยุคนั้นได้ยอมเป็นเมืองขึ้นของจีนเพื่อหวังผลประโยชน์เกี่ยวกับการถ่วงดุลอำนาจกับริเบต ต่อมาเมื่อราชวงศ์ซันล่มสลายลงแคว้นไตก็ยังดำเนินวิถีชีวิต ตามแบบฉบับของตน จนกระทั่งในคริสต์ศตวรรษที่ 8 สมัยราชวงศ์ถัง (Tang Dynasty : 618 AC-907 AC) ได้ปรากฏอาณาจักรน่านเจ้า (Nanzhao Kingdom) ขึ้น ซึ่งเป็นอาณาจักรที่มีอำนาจทัดเทียมกับจีน และริเบต อาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ทางใต้ยื่นยาวมาเป็นเวลาประมาณ 5 ศตวรรษ ก็ถึงยุคเสื่อมเมื่อ กุบไลซาน ผู้นำมองโกล นำกำลังเข้ารุกรานในปี พ.ศ.1796 เพื่อเข้าปกครองจีนทั้งหมด ในสมัยราชวงศ์หยวน(มองโกล) มณฑลยูนนานถูกใช้เป็นที่พักอาศัยสำหรับทหารต่างชาติชาวมุสลิม ต่อมาในสมัยราชวงศ์หมิง มณฑลยูนนานกลายเป็นพื้นที่อาศัยสำหรับชาวมุสลิม จนกระทั่งคริสต์ศตวรรษที่ 18 สมัยราชวงศ์ชิง (แมนจู) มณฑลยูนนานถูกใช้เป็นที่พำนักสำหรับการเตรียมทหาร เพื่อจะไปต่อสู้กับพม่า ซึ่งต่อมามณฑลยูนนานได้กลายเป็นเส้นทางสำคัญในการลำเลียงสินค้าจากพม่าเข้าสู่ประเทศจีน

อย่างไรก็ตามความอุดมสมบูรณ์ของมณฑลยูนนานซึ่งเต็มไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติมากมายได้กลายเป็นที่หมายปองของนักล่าอาณานิคมคืออังกฤษ และฝรั่งเศส โดยอังกฤษ ได้ส่งอาวุธเพื่อช่วยเหลือกบฏชาวมุสลิมให้ต่อสู้กับทหารจีนผ่านพม่า ในขณะที่ฝรั่งเศสได้จัดเตรียมกองกำลังของตนในอินโดจีนเพื่อที่จะรุกรานมณฑลยูนนาน

ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นได้เข้ายึดครองประเทศจีน มณฑลยูนนานได้ถูกใช้เป็นที่พำนักของฝ่ายสัมพันธมิตรในการต่อต้านญี่ปุ่น ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อเหมาเจ๋อตงได้นำประเทศจีนเข้าสู่ระบอบสังคมนิยม และมณฑลยูนนานได้กลายเป็นมณฑลหนึ่งของจีนอย่างสมบูรณ์ (Patrick, 1987: 14)

ปัจจุบันประเทศไทย และจีนตอนใต้โดยเฉพาะมณฑลยูนนาน นอกจากจะมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจต่อกันแล้ว ยังมีความใกล้ชิดกันในแง่ของวัฒนธรรม โดยเฉพาะชนส่วนน้อยเผ่าไต (Dai) ในเขตปกครองสิบสองปันนา ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับคนไทยทางภาคเหนือทั้งวัฒนธรรม และภาษา

ตารางที่ 2.1
จำนวนชนกลุ่มน้อยเผ่าต่าง ๆ ในมณฑลยูนนาน

Name	Population	Language Family
Yi	3,000,000	Tibeto-Burman
Bai	1,050,000	Tibeto-Burman
Hani	930,000	Tibeto-Burman
Zhuang	840,000	Tai
Dai	770,000	Tai
Miao	650,000	Miao-Yao
Hui (Muslim)	400,000	Sinitic
Lisu	325,000	Tibeto-Burman
Lahu	275,000	Tibeto-Burman
Wa	270,000	Mon-Khmer
Naxi	250,000	Tibeto-Burman
Yao	140,000	Miao-Yao
Zang (Tibetan)	90,000	Tibeto-Burman
Jingpo	85,000	Tibeto-Burman
Bulang	55,000	Mon-Khmer
Pumi	22,000	Tai
Achang	20,000	Tibeto-Burman
Nu	20,000	Tibeto-Burman
Jinuo	12,000	Tibeto-Burman
Benglong	10,000	Mon-Khmer
Mennggu (Mongolian)	4,000	Mongol
Dulong	4,000	Tibeto-Burman

Data from : China International Travel Service(CITS),1987

2.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-มณฑลยูนนาน

ประเทศไทย และมณฑลยูนนาน มีการติดต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณไม่ว่าจะเป็นการเดินทางเพื่อเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง หรือเป็นการเดินทางที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า อย่างไรก็ตาม การเดินทางในยุคนั้นมีความยากลำบากเป็นอย่างมาก สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย และมณฑลยูนนาน อย่างเป็นทางการได้เริ่มขึ้นพร้อมกับการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระดับประเทศระหว่างประเทศไทย กับประเทศจีน โดย จูลี่ฟ ชินวรณโณ (2541) ได้ทำการศึกษาถึงวิวัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศไทย กับมณฑลยูนนาน หลังจากประเทศจีนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เมื่อประเทศจีนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นระบบสาธารณรัฐประชาชนจีน ในเดือนตุลาคม พ.ศ.2492 โดยจีนหันมาใช้อุดมการณ์มาร์กและเลนิน ความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น ทำให้การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนต้องหยุดชะงักลง

ปี พ.ศ.2498 ในเวทีประชุมนานาชาติกลุ่มเอเชีย - แอฟริกา (Afro - Asian) ที่บันดุง อินโดนีเซีย พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร (กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์) รองนายกรัฐมนตรีของไทย ได้พบปะกับ โจวเอินไหล นายกรัฐมนตรีของจีน ทำให้ทั้งสองประเทศเริ่มที่จะมีความเข้าใจกันมากขึ้น จนมีการติดต่อกันอย่างไม่เป็นทางการในช่วงปี พ.ศ. 2500 แต่บรรยากาศการเมืองระหว่างประเทศ ในยุคสงครามเย็นและสงครามเวียดนามไม่เอื้อต่อการฟื้นฟูความสัมพันธ์ต่อกัน จนกระทั่งช่วงปี พ.ศ. 2518

ความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหภาพโซเวียตในช่วงปี พ.ศ.2500 ทำให้จีนต้องสร้างแนวร่วมกับสหรัฐอเมริกา และประชาคมโลก การที่จีนเข้าไปเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติในปี พ.ศ.2514 และการที่จีนปรับความสัมพันธ์สู่สภาพปกติกับสหรัฐอเมริกา ทำให้ไทยเริ่มรื้อฟื้นติดต่อกับจีนเพื่อผลประโยชน์ทั้งทางด้านการเมืองและทางด้านเศรษฐกิจ จนมีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน เมื่อ 1 กรกฎาคม 2518

ภายหลังการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต ระหว่างปี พ.ศ. 2518 - 2532 ความสัมพันธ์ระหว่างจีน - ไทย เป็นไปในแบบทวิภาคี โดยเน้นความร่วมมือทางด้านการเมืองและ

ยุทธศาสตร์เป็นสำคัญต่อมาเมื่อจีนมีการใช้นโยบายสี่ทันสมัย (Four Modernization) ทำให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ทั้งทางภาคเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม ขึ้นทั่วไปในประเทศจีน ซึ่งก็รวมถึงมณฑลยูนนานด้วย อย่างไรก็ตามลักษณะทางภูมิประเทศของมณฑลยูนนาน ซึ่งไม่มีทางออกสู่ทะเล (Land Locked) การที่จะเดินทางสู่ฝั่งทะเลของจีนแถบมณฑลกวางตุ้ง หรือที่เชียงไฮ้ มีระยะทางประมาณ 1,000 ก.ม. ทำให้ผู้นำท้องถิ่นของมณฑลยูนนาน โดยเฉพาะผู้ว่าการมณฑลยูนนาน เหอจื่อเจียง (He Zhiquiang) หันมาให้ความสนใจกับทางออกสู่ทะเลโดยผ่านทางประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะทำให้การขนส่งสินค้าจากมณฑลยูนนานทำได้รวดเร็วยิ่งขึ้น มณฑลยูนนานได้ให้ความสนใจที่จะขยายความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งได้แก่ พม่า, ลาว และไทย รัฐบาลท้องถิ่นของมณฑลยูนนาน ได้ทำการสำรวจการเดินทางเรือจากซือเหมา ผ่านเชียงรุ่ง ในสิบสองปันนามา ถึงพม่า และลาว ใน พ.ศ.2531-2532 นอกจากมณฑลยูนนานจะได้ประโยชน์จากการหาทางออกสู่ทะเลโดยผ่านประเทศเพื่อนบ้านดังกล่าวแล้ว ยังมีมณฑลเสฉวน และมณฑลกุ้ยโจว ก็สนใจที่จะส่งสินค้าออกมาทางใต้เช่นกัน

จากการที่มณฑลยูนนานมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีประชากรมาก และไม่ห่างไกลจากประเทศไทย นอกจากนั้นการสิ้นสุดของสงครามเย็น กับการที่ประเทศคอมมิวนิสต์หลายประเทศในภูมิภาคนี้ ตัดสินใจปฏิรูประบบเศรษฐกิจ จากเดิมที่ใช้การวางแผนและควบคุมจากส่วนกลาง (Centrally Planned & Controlled Economy) มาสู่ระบบสังคมนิยมกลไกตลาด (Market Socialism) ไม่ว่าจะเป็นประเทศเวียดนาม และประเทศลาว ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเหล่านี้กับประเทศเพื่อนบ้านดีขึ้น เอื้ออำนวยต่อการทำการค้า และการลงทุนมากขึ้น

2.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างไทย - มณฑลยูนนานภายใต้กรอบความร่วมมือสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ

สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจประกอบไปด้วยประเทศไทย, ประเทศพม่า, ประเทศลาว และประเทศจีน ซึ่งมีจุดเริ่มต้นจากภาคเอกชนของไทย โดยคณะผู้แทนหอการค้าจังหวัดเชียงราย เดินทางไปยังมณฑลยูนนาน เมื่อปี พ.ศ.2532 เพื่อปรึกษานหาหรือเกี่ยวกับการขยายการค้าร่วมกันและศึกษาเส้นทางคมนาคมระหว่างชายแดนจีน ผ่านพม่าสู่ไทย จากนั้นในปี พ.ศ.2534 คณะผู้แทนจากมณฑลยูนนาน ได้เดินทางมาเยือนภาคเหนือของประเทศไทย และปรึกษากับผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย เกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบก และทางน้ำระหว่างมณฑลยูนนาน

กับจังหวัดเชียงราย ต่อมาในปี พ.ศ.2536 กระทรวงการต่างประเทศ ของไทยได้จัดการประชุมหารือ ระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส 4 ประเทศ ประกอบด้วย ไทย, จีน, พม่า และลาว เกี่ยวกับการพัฒนาโครงข่ายคมนาคม และการท่องเที่ยว ที่กรุงเทพฯ ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นด้วยกับการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกเชื่อมประเทศไทย กับมณฑลยูนนาน สองเส้นทาง คือเส้นทางผ่านประเทศพม่า และผ่านประเทศลาว และยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาเส้นทางคมนาคมตามแม่น้ำโขง และส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างกัน

ต่อมามีการประชุมทางเทคนิคระดับเจ้าหน้าที่ของ ไทย, จีน, พม่า และลาว ที่เมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน ในปี พ.ศ. 2537 ซึ่งที่ประชุมเห็นด้วยที่จะให้มีการเจรจาทำความตกลง เรื่องความร่วมมือทางด้าน การเดินเรือตามแม่น้ำโขงตอนบน ต่อมาในการประชุม 4 ฝ่ายที่เวียงจันทน์ ในเดือนตุลาคม พ.ศ.2537 ที่ประชุมได้พิจารณาร่างความตกลงด้านการเดินเรือ และตกลงให้ใช้แม่น้ำโขงอย่างเสรีตามสภาพปัจจุบัน เปิดท่าเรือตามแม่น้ำโขง 13 แห่ง ตั้งแต่ท่าเรือชื่อเหมาของจีน ผ่านท่าเรือเชียงรุ่ง จนมาถึงท่าเรือหลวงพระบางของลาว โดยความตกลงมีอายุ 5 ปี และสามารถต่อไปได้ (จุลชีพ ชินวรรณโณ, 2541)

2.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-มณฑลยูนนานภายใต้กรอบความร่วมมือหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ

เนื่องจากธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asia Development Bank : ADB) เห็นว่าประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วย จีน(ตอนใต้), พม่า, ลาว, ไทย, กัมพูชา และเวียดนาม เป็นประเทศที่อยู่ใกล้เคียงกันทางด้านภูมิศาสตร์ และสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่คล้าย ๆ กัน อีกทั้งมีศักยภาพทางเศรษฐกิจ จึงสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ โดย ADB ได้จัดประชุมผู้แทนระดับสูง 6 ประเทศ ว่าด้วยความร่วมมือเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ครั้งที่ 1 เมื่อปี พ.ศ. 2535 และเสนอให้ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการความร่วมมือในด้านต่าง ๆ

การประชุมครั้งที่ 2 ของกรอบความร่วมมือหกเหลี่ยมเศรษฐกิจของ ADB มีขึ้นที่กรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2536 ที่ประชุมเสนอว่า ทุกโครงการไม่จำเป็นต้องครอบคลุม 6 ประเทศ อีกทั้ง การเลือกโครงการควรมุ่งไปที่โครงการที่ประเทศร่วมโครงการได้ตกลงกันแล้ว และต้องพิจารณา ลักษณะโครงการตลอดจนแหล่งเงินทุนสนับสนุนด้วย ดังนั้นรัฐบาลของ 4 ประเทศคือ ไทย, พม่า,

ลาว และจีน จึงขอความสนับสนุนจาก ADB ในการศึกษาความเป็นไปได้ และความเหมาะสมในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาเส้นทางคมนาคมเชื่อมสี่ประเทศ ซึ่งได้ตกลงในกรอบสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจในกรุงเทพฯ

การประชุมครั้งที่ 3 ที่ฮานอย ประเทศเวียดนาม ใน พ.ศ.2537 เพื่อทบทวนความคืบหน้าของการศึกษาความเป็นไปได้ของความร่วมมือในสาขาต่าง ๆ หลังจากนั้นก็มีการประชุมประจำปีอีกหลายครั้งจนถึงปัจจุบัน โดยความร่วมมือในกรอบของหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ ภายใต้การสนับสนุนของธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (ADB) ครอบคลุมใน 7 สาขาซึ่งได้แก่

1. สาขาคมนาคมขนส่ง
2. สาขาพลังงาน
3. สาขาการท่องเที่ยว
4. สาขาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
5. สาขาสิ่งแวดล้อม
6. สาขาโทรคมนาคม
7. การค้าและการลงทุน

กรอบความร่วมมือหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ ไม่เพียงแต่พัฒนาความร่วมมือระหว่างไทย กับจีนตอนใต้เท่านั้น แต่ยังพัฒนาความร่วมมือ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งยังประโยชน์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตลอดจนสร้างมิตรภาพที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างประชากรของประเทศเหล่านั้น (จุลชีพ ชินวรรณโณ, 2541)

ข้อมูลทางเศรษฐกิจของมณฑลยูนนาน

พ.ศ.2539 / 2540

กระทรวงพาณิชย์, กรมการค้าต่างประเทศ (2541) ได้ทำการรวบรวมข้อมูลทางเศรษฐกิจที่สำคัญของมณฑลยูนนาน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากร 40.42 ล้านคน (ปี 2538 จำนวน 39.89 ล้านคน) อัตราการเพิ่มประชากร

1.33% ชนกลุ่มน้อย 25 เผ่า

พื้นที่ 394,000 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดกับประเทศเวียดนาม, ลาว และพม่า เป็นภูเขา และที่ราบสูง 93% มีพื้นที่เพาะปลูกเพียง 6.3%

เมืองหลวง कुนหมิง มีพื้นที่ 15,561 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 3.749 ล้านคน อัตราการเพิ่มประชากร 1.16%

เมืองธุรกิจ कुนหมิง (Kunming), หยู่ซี (Yuxi), ชูจิ่ง (Qujing), ชู่ซง (Chuxiong)

ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (GDP) 147,000 ล้านหยวน หรือประมาณ 441,000 ล้านบาท เป็นภาคเกษตร 23.6% ภาคอุตสาหกรรม 45.5% ภาคบริการและอื่น ๆ 30.9%

รายได้ประชาชาติต่อหัว

คนในเมือง 4,466.46 หยวน หรือประมาณ 13,399.38 บาท (ปี 2538 รายได้ 3,684 หยวน หรือประมาณ 11,052 บาท) เพิ่มขึ้น 21.24%

คนในชนบท 1,299.28 หยวน หรือประมาณ 3,687.84 บาท (ปี 2538 รายได้ 1,011 หยวน หรือประมาณ 3,033 บาท) เพิ่มขึ้น 21.59%

อัตราเงินเฟ้อ 6.6% (ปี 2538 18.1% , ปี 2537 15.8%)

อัตราแลกเปลี่ยน 1 เหรียญสหรัฐเท่ากับ 8.30 หยวน

การค้าระหว่างประเทศ รวม 2,058.65 ล้านเหรียญสหรัฐ (ปี 2538 มูลค่า 2,118 ล้านเหรียญสหรัฐ) ลดลง 0.28 %

การนำเข้า 917 ล้านเหรียญสหรัฐ (ปี 2538 790 ล้านเหรียญสหรัฐ) เพิ่มขึ้น 16% ประเทศคู่ค้าเรียงตามความสำคัญได้แก่ สหรัฐอเมริกา, เยอรมัน, พม่า, ฮองกง, อิตาลี, อังกฤษ, ญี่ปุ่น, ออสเตรเลีย, สวิตเซอร์แลนด์, ไต้หวัน, แคนาดา, รัสเซีย, เกาหลี, มาเลเซีย, ออสเตรีย, ฝรั่งเศส, เวียดนาม, ไทย, ลาว, อินเดีย, สิงคโปร์, เนเธอร์แลนด์ (ไทยเป็นประเทศคู่ค้า อันดับที่ 18 จากปี พ.ศ. 2537 อันดับที่ 32)

การส่งออก 1,142 ล้านเหรียญสหรัฐ (ปี 2538 ส่งออก 1,358 ล้านเหรียญสหรัฐ ลดลง 14 % ประเทศคู่ค้าเรียงตามลำดับได้แก่ ฮองกง, พม่า, ญี่ปุ่น, สหรัฐฯ, เนเธอร์แลนด์, อินโดนีเซีย, เวียดนาม, สิงคโปร์, ไทย, มาเลเซีย, ไต้หวัน, อังกฤษ, อิตาลี, เกาหลี, ลาว, ออสเตรเลีย, เยอรมัน, อินเดีย, ฝรั่งเศส, อิหร่าน, รัสเซีย, โคลัมเบีย, เม็กซิโก, แคนาดา และฟิลิปปินส์ (ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 9 จากเดิมปี 2538 อยู่อันดับที่ 6)

การค้าระหว่างมณฑลยูนนานกับประเทศไทย

การนำเข้า จากประเทศไทย 602,513 เหรียญสหรัฐ (15.3 ล้านบาท) ได้แก่ อาหารทะเล ทับทิม ไพลิน เมล็ดพืช เครื่องมือ เครื่องจักรเบา ทองคำ สินค้าพื้นเมือง โลหะ การส่งออก ไปประเทศไทย 29.14 ล้านเหรียญสหรัฐ (728.5 ล้านบาท) ได้แก่ เสื้อผ้าสำเร็จรูป, โลหะ, โลหะปราศจากเหล็ก (Non-Ferrous Metal), ไม้แปรรูป, ผลิตภัณฑ์จากสัตว์, ไบยาซูบ, สินค้าพื้นเมืองเพื่ออุตสาหกรรม, เคมี, Resin, อาหาร, ทัศนกรรม, ยาสมุนไพร, เครื่องจักรเบา, เครื่องปรุงรส (Condiment and its Oil) และน้ำมันสน

ตารางที่ 2.2

มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทย-จีนตอนใต้ ด้านจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2536 – 2539

ปี	มูลค่าการค้า (หน่วย : ล้านบาท)				อัตราการขยายตัว (%)		
	การค้ารวม	ส่งออก	นำเข้า	ดุลการค้า	การค้ารวม	ส่งออก	นำเข้า
2535	-	-	-	-	-	-	-
2536	0.41	0.04	0.37	-0.33	-	-	-
2537	42.80	29.33	13.47	15.86	10,339.02	73,225.00	3,540.54
2538	113.46	82.79	30.67	52.12	165.09	182.27	127.69
2539	217.71	140.37	77.34	63.03	91.88	69.55	152.17

ที่มา : ด้านศุลกากรเชียงใหม่

ตารางที่ 2.3
การค้าระหว่างชุมชน-ไทยปี พ.ศ.2536 - 2539
สินค้าที่มณฑลชุมชนนำเข้าจากไทย

: ล้านบาทสหรัฐ

รายการ	2537	2538	2539	2540(ม.ค.-มิ.ย.)
1. ขางพารา	-	-	5.076	2.659
2. เครื่องมืออุตสาหกรรม	-	0.029	0.825	0.065
3. เมล็ดพืช / พันธุ์สัตว์	-	0.126	0.179	0.014
4. ผัก / ผลไม้	-	-	0.031	0.018
5. อาหารทะเล	0.03	0.207	0.001	-
6. พลอยสี	-	0.168	-	-
7. เครื่องจักเบา	-	0.036	-	-
8. ผลิตภัณฑ์พื้นเมือง	-	0.001	-	0.282
9. เหล็ก	-	0.001	-	-
10. อื่น ๆ	-	0.034	0.444	-
รวม	0.03	0.602	6.556	3.038

ที่มา : กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 2.4
มูลค่าสินค้าที่มณฑลยูนนาน ส่งออกไปไทย

: ล้านเหรียญสหรัฐ

รายการ	2537	2538	2539	2540(ม.ค.-มิ.ย.)
1. วัตถุดิบบุตสาหกรรม (กรดฟอสฟอริก)	9.06	11.48	13.579	6.392
2. เครื่องจักร	1.63	2.36	3.059	0.592
3. สิ่งทอ	1	3.939	2.312	1.334
4. ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง	0.13	1.07	2.148	-
5. เครื่องมือเกษตร	-	-	1.162	0.497
6. ยานพาหนะและชิ้นส่วน	-	-	0.83	0.415
7. ผักและผลไม้ (สด และ แช่แข็ง)	-	-	0.636	0.178
8. ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ (หนัง)	3.33	1.31	0.35	0.373
9. โลหะปราศจากเหล็ก	-	0.713	0.339	0.704
10. ไม้แปรรูป	1.24	1.588	0.164	0.478
11. อาหารสำเร็จรูป	-	0.079	0.108	0.059
12. สีย้อม สีย้อม	-	-	0.089	-
13. สมุนไพร / ยาแผนโบราณ / ยาแผนปัจจุบัน	-	0.064	0.055	0.042
14. อัญมณีและเครื่องประดับ	-	-	0.046	-
15. ของใช้ในบ้าน	-	0.381	0.029	0.443
16. ไบยาซูบ	-	0.42	-	0.451
17. เม็ดพลาสติก	0.36	0.328	-	-
18. อื่นๆ	3.15	5.408	0.218	0.152
รวม	19.9	29.14	25.124	12.11

ที่มา : กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 2.5

มูลค่าการนำเข้า-ส่งออก สูงสุด 10 อันดับแรก ระหว่างเชียงราย กับ จีนตอนใต้
ประจำปี พ.ศ.2538

หน่วย : ล้านบาท

รายการสินค้า	นำเข้า	รายการสินค้า	ส่งออก
แอปเปิลสด	11,325,938.00	ลำไยอบแห้ง	35,083,392.00
สินค้าเกษตร	6,022,350.00	ลำไยในน้ำเชื่อม	9,332,642.00
ไม้แปรรูป	3,679,508.00	เครื่องดื่มสุรา	7,001,812.00
หนังสือพิมพ์	3,677,076.00	ด้าย	6,547,031.00
หนังสือพิมพ์	1,902,096.00	บุหรี่	4,133,675.00
เครื่องกลและอุปกรณ์	1,720,521.00	บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป	4,078,000.00
อื่น ๆ	1,074,074.00	เสื้อผ้า	2,881,977.00
ดอกไม้เพลิง	298,361.00	รองเท้าแตะฟองน้ำ	2,739,500.00
ของเล่นเด็ก	280,031.00	เครื่องดื่มชูกำลัง	2,413,600.00
เบ็ดเตล็ด	233,970.00	ข้าวสาร	1,496,000.00

ที่มา : ด้านศุลกากรเชียงราย

ตารางที่ 2.6

สินค้าส่งออกจากรายการเชียงรายสู่จีนตอนใต้ ที่สำคัญ 10 อันดับแรก ประจำปี 2539

ลำดับ	รายการ	ปริมาณ	หน่วย	มูลค่า (ล้านบาท)
1	ลำไยอบแห้ง	2,803.22	ตัน	70.460
2	เส้นด้าย	250.30	ตัน	27.020
3	บุหรี่ไทย	25.13	ตัน	7.200
4	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	1.73	ตัน	5.230
5	บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป	39.04	ตัน	4.200
6	สุราไทย	96.96	ตัน	3.910
7	ข้าว	5.00	เชือก	2.500
8	รองเท้าแตะฟองน้ำ	36.24	ตัน	2.460
9	คัสตาร์ดเด็ก	22.43	ตัน	2.170
10	ลูกกวาด	47.35	ตัน	2.070

ที่มา : ด้านศุลกากรเชียงราย

ตารางที่ 2.7

สินค้านำเข้าจากจีนชนิดได้ สู่เรียงราย ที่สำคัญ 10 อันดับแรก ประจำปี 2539

ลำดับ	รายการ	ปริมาณ	หน่วย	มูลค่า(ล้านบาท)
1	แอปเปิลสด	2,787.37	ตัน	57.750
2	หมักเกลือ	370.00	ตัน	8.800
3	ใบยาสูบ	559.25	ตัน	7.270
4	บุหรี่ปั้วต่างประเทศ	9.05	ตัน	3.070
5	สุราต่างประเทศ	24.96	ตัน	0.940
6	ไม้ซีหนานแปรรูป	199.11	ลบ.ม.	0.910
7	ยาสีฟัน	11.00	ตัน	0.390
8	เฟอร์นิเจอร์	1,094.00	ตัน	0.300
9	วิทยุ,โทรทัศน์,เครื่องเสียง	0.80	ตัน	0.190
10	รถดักดิน	16.70	ตัน	0.180

ที่มา : ด้านศุลกากรเชียงใหม่

นักท่องเที่ยว 742,527 คน (มี 95 มี 596,942 คน) เพิ่มขึ้น 24.38%

การลงทุน ถึงเดือนธันวาคม ปี 2540 มีการลงทุนกว่า 1,520 บริษัท จาก 35 ประเทศ มูลค่าการลงทุน 4,160 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยส่วนใหญ่มาจากประเทศฮ่องกง, ไต้หวัน, สหรัฐอเมริกา, ไทย และสิงคโปร์ ซึ่งในขณะนี้ไทยมาร่วมลงทุน 93 บริษัท

ปัญหาและอุปสรรคในการทำการค้าระหว่างไทย-มณฑลยูนนาน

การขนส่ง : ขณะนี้การขนส่งที่ทำได้สะดวกที่สุดคือการขนส่งทางอากาศ ซึ่งใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมง รองลงมาได้แก่การขนส่งทางทะเลโดยมีท่าเรือที่สำคัญคือท่าเรือ Huang Pu นครกวางโจว มณฑลกวางตุ้ง ซึ่งจะต้องมีการถ่ายสินค้าลงรถไฟ หรือรถยนต์บรรทุกเพื่อเดินทางต่อไปยังมณฑลยูนนาน ถึงแม้ว่าการขนส่งแบบนี้จะมีการทำกันมานานแล้ว แต่ก็มีแนวโน้มว่าในอนาคตการขนส่งลักษณะนี้จะลดความสำคัญลงไป เนื่องจากในปัจจุบันนี้มีโครงการพัฒนากถนนเชื่อมต่อ

มณฑลยูนนาน กับ ประเทศไทย โดยผ่านประเทศพม่า และผ่านประเทศลาว นอกจากนั้นยังมีการทำความตกลงว่าด้วยการเดินเรือในแม่น้ำโขง ระหว่าง 4 ประเทศ ซึ่งได้แก่ จีน, ลาว, พม่า และไทย

การชำระเงินระหว่างประเทศ : เมืองคุนหมิงได้รับอนุญาตให้เป็นเมืองเสรีทางการเงิน เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2538 หมายถึงให้ธนาคารต่างประเทศมาตั้งสาขาได้ ซึ่งขณะนี้ มีเพียงธนาคารของประเทศไทยเท่านั้น คือ ธนาคารกรุงไทย (Krung Thai Bank Public Co.,Ltd, Kunming Branch , 599 Beijing Rd , Kunming , Yunnan 650011 China Tel : (86-871)353 9986, Fax : (86-871) 353 9926) ได้รับอนุมัติ เป็นสำนักงานสาขาแห่งแรก สำหรับธนาคารกสิกรไทย และธนาคารกรุงศรีอยุธยา อยู่ในขั้นตอนการขออนุมัติให้เป็นสำนักงานสาขา ซึ่งธนาคารทั้ง 3 แห่งนี้ สามารถให้คำแนะนำให้ผู้ส่งออกไทยในเรื่องการชำระเงินของลูกค้านมณฑลยูนนาน

การกีดกันทางการค้า : ทั้งในรูปภาษีนำเข้า โควตา และกฎระเบียบอื่น ๆ แต่จีนก็ได้พยายามปรับลดภาษีนำเข้าโดยลำดับ และครั้งล่าสุดเมื่อ 1 ตุลาคม 2540 ผ่อนคลายกฎระเบียบการนำเข้าสินค้า เพื่อให้จีนสามารถเข้าเป็นสมาชิก WTO ได้

บุคลากร : ในปัจจุบันจีนยังขาดบุคลากรระดับผู้บริหารที่มีความสามารถ

2.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเขตปกครองสิบสองปันนา

เมืองสิบสองปันนา เป็นเมืองที่มีความสำคัญเมืองหนึ่งจากจำนวน 17 เมืองที่สังกัดมณฑลยูนนาน และมีฐานะเป็นเขตปกครองพิเศษ เขตปกครองสิบสองปันนาประกอบไปด้วย เหมิ่งฮาย (Menghai), เหมิ่งล่า (Mengla) และเมืองเจียงรุ่ง หรือที่ออกเสียงว่า "จิ้นหง" ตามภาษาจีนกลาง (Jinghong) ซึ่งเป็นเมืองที่มีความสำคัญที่สุดของเขตปกครองสิบสองปันนา เมืองสิบสองปันนา นอกจากจะมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์แล้ว ยังเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญเมืองหนึ่งของมณฑลยูนนาน นอกจากนั้นเมืองสิบสองปันนายังเป็นเมืองชายแดน ที่สามารถเดินทางติดต่อกับประเทศต่าง ๆ ในอินโดจีน เมืองสิบสองปันนามีประชากรประกอบด้วยชนกลุ่มน้อยประมาณ 13 เผ่า โดยเฉพาะชนชาติ "ไต" ที่มีภาษาพูดคล้ายกับภาษาคำเมืองของที่ใช้พูดในภาคเหนือของไทย นอกจากนั้นยังมีวัดและมีประเพณีสงกรานต์เหมือนคนไทย เมืองสิบสองปันนามีชายแดนติดต่อกับประเทศพม่า และประเทศลาว นอกจากนั้นยังมีแม่น้ำล้านช้าง ซึ่งก็คือแม่น้ำโขงตอนบนช่วงที่อยู่ในประเทศจีน

สำหรับข้อมูลทางเศรษฐกิจที่สำคัญของเขตปกครองสิบสองปันนา มีดังต่อไปนี้ (สถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง, ฝ่ายการพาณิชย์ อ้างถึงใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สถาบันเอเชียศึกษา, ศูนย์จีนศึกษา, 2540: 18-26)

ข้อมูลทางเศรษฐกิจที่สำคัญของเขตปกครองสิบสองปันนา (พ.ศ.2539)

ประชากร	817,800 คน
พื้นที่	19,125 ตารางกิโลเมตร
เมืองธุรกิจ	เจียงรุ่ง (Jinghong), เหมิงไห่ (Menghai), เหมิงล่า (Mengla)
ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (GDP)	2,916 ล้านหยวน
ภาคเกษตร	1,469 ล้านหยวน
ภาคอุตสาหกรรม	499 ล้านหยวน
ภาคบริการและอื่น ๆ	948 ล้านหยวน
รายได้ประชาชาติต่อหัว (National Income per Capital)	
คนในเมือง	3,907 หยวน ต่อ ปี
คนในชนบท	1,166 หยวน ต่อ ปี
อัตราเงินเฟ้อ	20.9 %
การค้าระหว่างประเทศ	มูลค่า 105 ล้านเหรียญสหรัฐ
ส่งออก	62.4 ล้านเหรียญสหรัฐ
นำเข้า	22.7 ล้านเหรียญสหรัฐ
การค้าชายแดน	19.9 ล้านเหรียญสหรัฐ
คู่ค้าที่สำคัญของเมืองสิบสองปันนา	พม่า, ลาว และไทย
เขตการค้าชายแดน	ต้าหลัว (Daluo) ชายแดนจีน-พม่า เหมิงหลง (Menglong) ชายแดนจีน-พม่า เหมิงล่า (Mengla) ชายแดนจีน-ลาว
ท่าเรือที่สำคัญ	ท่าเรือเจียงรุ่ง อยู่ที่เมืองเจียงรุ่ง เป็นท่าเรือเพื่อการพาณิชย์ และเพื่อการท่องเที่ยว ห่างจากท่าเรือเจียงแสน ในจังหวัดเชียงราย เป็นระยะทาง 380 กิโลเมตร ท่าเรือกวนเหล่ย อยู่ที่เมืองเหมิงล่า เป็นท่าเรือแรกที่เรือสินค้าจากประเทศต่าง ๆ ที่อยู่แถบแม่น้ำโขงจะต้องผ่านก่อนเข้าสู่ประเทศ

จีน เป็นท่าเรือที่อยู่ระหว่างการพัฒนาให้เป็นท่าเรือมาตรฐาน
ในปัจจุบันอนุญาตเฉพาะการนำสินค้าเข้า-ออกจากประเทศจีน
เท่านั้น ยังไม่เปิดรับนักท่องเที่ยว อยู่ห่างจากท่าเรือเซียงรุ่งลง
มาทางใต้เป็นระยะทางประมาณ 81 กิโลเมตร

การค้าระหว่างประเทศไทย กับเขตปกครองสิบสองปันนาสิบสองปันนา (Ai Zhen, interview, December, 17 1998)

สินค้าส่งออกจากเขตปกครองสิบสองปันนา สู่ประเทศไทย

- เครื่องจักรขนาดเล็ก ได้แก่ เครื่องยนต์ดีเซลขนาดเล็กที่ใช้ในการเกษตร, เครื่องปั้มน้ำ
- สินค้าเกี่ยวกับการเกษตร เช่น กระทียมหัวใหญ่, เม็ดกวยจี, ถั่วเหลือง ฯลฯ
- สินค้าอุปโภค บริโภค เช่น เสื้อผ้า, สิ่งทอ, รองเท้า, แบตเตอรี่
- อาหาร - ขนม
- วัสดุก่อสร้าง เช่น หินอ่อน, แสตนเลส, เหล็กเส้น, ปูนซีเมนต์
- ผลไม้เมืองหนาว เช่น แอปเปิ้ล, สาลี่
- ไม้ดอก ไม้ประดับ

สินค้าที่เขตปกครองสิบสองปันนา นำเข้าจากประเทศไทย

- สินค้าอุปโภค บริโภค เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป, รองเท้า, หมวก
- อาหาร , ขนม, เครื่องดื่ม, น้ำตาล, นมผงสำหรับเด็ก
- ข้าวสาร
- ยางรถยนต์
- ผลไม้ ได้แก่ มะพร้าว, มังคุด, ทุเรียน, เงาะ, มะขาม, ลำไย ฯลฯ
- ยารักษาโรค
- เครื่องสำอาง

การลงทุนในสิบสองปีนนา 266 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากประเทศญี่ปุ่น, สหรัฐ และไทย
การลงทุนจากประเทศไทยมีมูลค่า 17.297 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ประกอบด้วย

ตารางที่ 2.8

บริษัทไทยที่เข้าไปลงทุน ในเขตปกครองสิบสองปีนนา (พ.ศ.2538)

ผู้ลงทุน	มูลค่าการลงทุน (ล้านเหรียญสหรัฐ)
M. Asia Pacific Corp.	12.500
Thailand Jinma Pleasure-Boat Co.	3.375
Thailand Chiangmai Zhenghua Int. Trade	0.350
Taihua Shoe - Making Co.,Ltd.	1.000
Thailand YCL Jewelry	0.073

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

วิธีการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศไทย กับมณฑลยูนนานแบบต่าง ๆ

กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ (2541) ได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการขนส่งสินค้า พบว่า ในปัจจุบันนี้การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศไทย และมณฑลยูนนานสามารถทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

1) การขนส่งสินค้าทางอากาศ ในปัจจุบันมีเที่ยวบินระหว่างกรุงเทพฯ ฯ กับเมืองคุนหมิงซึ่งเป็นเมืองหลวงของมณฑลยูนนานทุกวัน โดยสายการบินที่ให้บริการได้แก่

- **สายการบินไทย** มีเที่ยวบิน ไป - กลับ ระหว่างกรุงเทพฯ ฯ คุนหมิง สัปดาห์ละ 9 เที่ยวบิน และเที่ยวบินระหว่าง เชียงใหม่ - คุนหมิง สัปดาห์ละ 4 เที่ยวบิน (Thai Airway International, <http://www.thaiair.com>, January, 25 1999)

- **สายการบินยูนนาน** มีเที่ยวบิน ไป - กลับ ระหว่างกรุงเทพฯ ฯ คุนหมิง ทุกวัน

2) การขนส่งทางทะเล ในเส้นทางระหว่างประเทศไทย กับท่าเรือฮ่องกง หรือท่าเรือ Huangpu นครกว่างโจว มณฑลกว่างตุ้ง มีบริษัทเดินเรือออกเดินทางทุกวัน จากนั้นจะต้องใช้รถไฟบรรทุกตู้ Container ต่อไปยังมณฑลยูนนาน

3) การขนส่งทางรถยนต์ สามารถทำการขนส่งได้โดยใช้เส้นทางดังต่อไปนี้

- **จีน - พม่า - ไทย**

เมืองสิบสองป็นนา (ต้าหลี่ อ.เหมิ่งไห่) ผ่านเมืองเชียงตุงในพม่า ผ่านท่าซี้เหล็ก แล้วเข้าสู่ประเทศไทยที่ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ระยะทาง 253 กิโลเมตร

- **จีน - ลาว - ไทย**

เมืองสิบสองป็นนา (อ.เหมิ่งล่า) เข้าลาวที่บ่อหาน ผ่านบ่อเต็นในลาว ผ่านหลวงน้ำทา ผ่านห้วยทรายในลาว เข้าไทยที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ระยะทาง ประมาณ 254 กิโลเมตร

สำหรับอัตราค่าบริการขึ้นอยู่กับชนิดสินค้า อย่างไรก็ตามสินค้าทั่วไปจะคิดค่าบริการขนส่งสินค้าในอัตรา กิโลกรัมละ 5 – 7 บาท หรือ 60,000 – 80,000 บาท ในกรณีเหมาคัน ซึ่งสามารถขนสินค้าได้ 13 – 15 ตัน ซึ่งอัตรานี้เป็นอัตราที่ใช้กับการขนส่งสินค้า ผ่านประเทศพม่า และค่าบริการอาจเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนอุปสงค์รวมที่มีต่อบริการขนส่งสินค้า และการต่อรองระหว่างผู้ประกอบการ กับผู้ใช้บริการ

4) การขนส่งทางแม่น้ำโขง แม่น้ำโขง หรือที่จีนเรียกว่า "ล้านช้างเจียง" เริ่มปรากฏบทบาทในการเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งสินค้า เมื่อวันที่ 6-13 ตุลาคม พ.ศ.2537 ซึ่งมีการประชุมระหว่าง 4 ประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ไทย, พม่า, ลาว และจีน ที่ประชุมได้พิจารณาร่างความตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขงตอนบน และจะมีการเปิดท่าเรือตามแนวแม่น้ำโขง 13 แห่ง ได้แก่

ท่าเรือในประเทศจีน

- 1) ท่าเรือซือเหมา (Simao)
- 2) ท่าเรือเจียงรุ่ง (Jinghong)
- 3) ท่าเรือเหมิ่งหนาน (Menghan)
- 4) ท่าเรือกวนเหล่ย์ (Guanlei)

ท่าเรือในประเทศลาว

- 5) ท่าเรือบ้านทราย (Ban Sai)
- 6) ท่าเรือเชียงกก (Xiengkok)
- 7) ท่าเรือเมืองมอม (Monangmom)
- 8) ท่าเรือห้วยทราย (Houaysai)
- 9) ท่าเรือหลวงพระบาง (Luangprabang)

ท่าเรือในประเทศพม่า

- 10) ท่าเรือวังเจียง (Wang Jeng)
- 11) ท่าเรือวังปุง (Wang Pong)

ท่าเรือในประเทศไทย

- 12) ท่าเรือเชียงแสน
- 13) ท่าเรือเชียงทอง

ระยะทางจากเชียงทองไปเชียงแสน	ประมาณ 50 กิโลเมตร
ระยะทางจากเชียงแสนไปจันทง (ในจีน)	ประมาณ 380 กิโลเมตร
ระยะทางจากจันทง ไป ซื่อเหมา	ประมาณ 90 กิโลเมตร

ค่าเช่าเรือเหมาลำ

จากการสอบถามผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางแม่น้ำโขงระหว่างจังหวัดเชียงราย กับเมืองเชียงรุ่ง ณ ท่าเรือเชียงรุ่ง เขตปกครองสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2541 พบว่าอัตราค่าบริการขนส่งสินค้าด้วยเรือสินค้ามีดังต่อไปนี้

ขนาดเรือ	ช่วงเดือน	ราคาเหมาลำ
200 Dwt.	พ.ค. - ธ.ค.	35,000 - 40,000 หยวน
110 - 120 Dwt.	พ.ค. - ธ.ค.	15,000 - 20,000 หยวน
80 Dwt.	พ.ค. - ธ.ค.	10,000 หยวน
	ม.ค. - เม.ย.	15,000 หยวน

โดยที่

- 1) ราคาเหมาลำเป็นราคาโดยประมาณ จะเปลี่ยนแปลงตามปริมาณอุปสงค์ที่มีต่อบริการขนส่งสินค้า และการเจรจาต่อรอง ระหว่างผู้ประกอบการ และผู้ใช้บริการขนส่งสินค้า
- 2) หากไม่ทำการเหมาลำ สามารถส่งเป็นกล่อง ๆ ได้ โดยไม่มีมาตรฐานด้านราคา ที่แน่นอน ทั้งนี้ขนาดของภาชนะที่บรรจุสินค้า แต่ต้องไม่เล็กเกินไป (เพราะเสี่ยงต่อการสูญหาย) และไม่ใช่ใหญ่เกินน้ำหนักที่คนจะสามารถแบกได้
- 3) ช่วงเดือน พ.ค. - พ.ย. เป็นช่วงที่น้ำในแม่น้ำโขงมีระดับสูง สะดวกต่อการเดินเรือ ราคาค่าขนส่งจึงถูกกว่าช่วงอื่น
- 4) ท่าเรือที่ได้รับความนิยมในการขนส่งสินค้าคือ ท่าเรือเชียงรุ่ง (ในจีน) กับท่าเรือเชียงแสน (ในไทย) เพราะสะดวก และมีระยะทางใกล้กว่า ซึ่งระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง โดยออกเดินทางแต่เช้า (ประมาณ 6.00 น.) คือ
 - จากท่าเรือเชียงรุ่ง ถึงท่าเรือเชียงแสนใช้เวลา 2 วัน (แล่นตามน้ำ)
 - จากท่าเรือเชียงแสนถึงท่าเรือเชียงรุ่ง ใช้เวลา 3 วัน (แล่นทวนน้ำ)
 - จากท่าเรือกวนเหล่ย์ถึงท่าเรือเชียงแสนใช้เวลา 1 วัน (แล่นตามน้ำ)
 - จากท่าเรือเชียงแสนถึงท่าเรือกวนเหล่ย์ใช้เวลา 2 วัน (แล่นทวนน้ำ)

ช่วงเวลาการขนส่งในแม่น้ำโขง

- ในช่วงหน้าแล้ง (ระหว่างเดือนมกราคม-เมษายน) ระดับน้ำจะลึกระหว่าง 1.5 - 2 เมตร สามารถเดินเรือได้เฉพาะเรือเล็ก ซึ่งมีขนาดไม่เกิน 80 DWT.
- ในช่วงปกติ (ระหว่างเดือนพฤษภาคม - ธันวาคม) ระดับน้ำลึกระหว่าง 2 - 4 เมตร เรือสินค้าทุกชนิดสามารถเดินเรือได้
- หากบางช่วงเวลาที่มึ่น้ำหลากจะมีความลึกถึง 7 เมตรขึ้นไป

ภาษีนำเข้า ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุงท่า (เชียงแสน-ลาว-ซือเหมา)

- เมื่อเข้าจีน จะต้องเสียภาษีนำเข้า เช่น ลำใยสด/แห้ง จะเสียภาษีนำเข้า 30%-60% บวก VAT 17%

- ค่าบำรุงท่าเรือ เช่น สินค้าที่ทำการขนของขึ้นที่ท่าเรือเชียงรุ่ง จะเสียค่าบำรุงท่า 1.2 - 2% ของราคาสินค้า

2.3 โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศไทยกับมณฑลยูนนานในอนาคต

โครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศไทยกับมณฑลยูนนาน อยู่ภายใต้โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วยประเทศจีน, ประเทศกัมพูชา, ประเทศเวียดนาม, ประเทศพม่า, ประเทศลาว และประเทศไทย ซึ่งโครงการดังกล่าวได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน และทางด้านวิชาการจากธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB : Asia Development Bank) โดยเริ่มโครงการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 ซึ่งครอบคลุมในสาขาต่าง ๆ 7 สาขา ดังที่ได้กล่าวไปในข้างต้นแล้ว (สำนักงานคณะกรรมการประสานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน, โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ, 2541)

สำหรับสาขาคมนาคมขนส่ง โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคมนาคมระหว่างจังหวัดเชียงราย กับเมืองเชียงรุ่ง ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ประเทศไทย, ประเทศพม่า, ประเทศลาว และประเทศจีน มีโครงการพัฒนาด้านคมนาคม โดยเน้นไปที่การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น ร่วมกับโครงการสร้างเส้นทางคมนาคมใหม่ขึ้น ซึ่งโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีดังต่อไปนี้

- โครงการข่ายถนนเชื่อมโยง

โครงการถนนเชื่อมโยงจีน - พม่า - ไทย มีโครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคม 2 เส้นทางดังนี้

เส้นทางที่ 1 : จากสิบสองปันนา - เข้าพม่าที่เหมิงซ่ง ผ่านเมืองยอง (Mong Yawng) เมืองพะยา (Mong Pahlyo) และทำขั้เหล็กในพม่า เข้าไทยที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ระยะทางประมาณ 240 กิโลเมตร

เส้นทางที่ 2 : จากต้าหลัว อ.เหมิ่งไห่ เขตสิบสองปันนา – ผ่านเมืองเชียงตุงในพม่า ผ่านท่าซี้เหล็ก แล้วเข้าสู่เมืองไทยที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ระยะทางประมาณ 253 กิโลเมตร

โครงการถนนเชื่อมโยงจีน – ลาว – ไทย มีโครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคม 2 เส้นทางดังนี้

เส้นทางที่ 1 : สิบสองปันนา (อ.เหมิ่งล่า) – เข้าลาวที่บ่อหาน ผ่านบ่อเต็นในลาว ผ่านหลวงน้ำทา ห้วยทรายในลาว เข้าไทยที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ระยะทางประมาณ 254 กิโลเมตร คาดว่าจะแล้วเสร็จใน ปี พ.ศ.2542

เส้นทางที่ 2 : จากสิบสองปันนา (อ.เหมิ่งล่า) – เข้าลาวที่บ่อหาน ผ่านบ่อเต็นใน ลาว ผ่านแขวงอุดมไซ ปากแบ่ง เมืองหงสา ด้านน้ำเงิน ด้านห้วยโก๋น เข้าไทยที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ระยะทางประมาณ 300 กิโลเมตร

● โครงข่ายทางรถไฟ

โครงการทางรถไฟสายยูนนาน – ไทย มีดังต่อไปนี้

1) เส้นทางผ่านประเทศลาว

- ผ่านเด่นชัย (แพร่) : เส้นทางจาก คุณหมิง – เชียงรุ่ง – เมืองลา – หลวงพระบาง - หลวงน้ำทา – ห้วยทราย – เชียงราย – เด่นชัย
- ผ่านหนองคาย : เส้นทางจาก คุณหมิง – เชียงรุ่ง – เมืองลา – หลวงพระบาง – เวียงจันทร์ – หนองคาย

2) เส้นทางผ่านประเทศพม่า

- ผ่านเด่นชัย (แพร่) : เส้นทางจาก คุณหมิง – เชียงรุ่ง – เชียงตุง – เชียงราย – เด่นชัย

ตารางที่ 2.9

สรุปประมาณค่าใช้จ่าย

โครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (ท.ศ.2541 - 2548)

โครงการ	ประมาณค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)						
	กัมพูชา	จีน (ยูนนาน)	พม่า	ลาว	เวียดนาม	ไทย	รวม
1.โครงการด้านการขนส่ง	39,185.00	32,838.00	61,446.50	43,894.50	49,613.00	35,774.00	255,395.00
- ถนน	8,427.00	14,474.00	17,876.50	5,110.50	10,469.00	2,310.00	58,667.00
- ทางรถไฟ	21,000.00	15,890.00	35,720.00	38,500.00	5,110.00	33,180.00	148,400.00
- ทางน้ำ	6,398.00	1,214.00	3,650.00	284.00	20,034.00	284.00	25,508.00
- ทางอากาศ	3,360.00	1,260.00	4,200.00	-	14,000.00	-	22,820.00
2.โครงการด้านโทรคมนาคม	438.20	735.89	971.56	954.32	558.59	1,381.70	5,073.60
3.โครงการด้านพลังงาน	-	-	11,350.00	6,736.80	-	10,170.00	103,826.80
4.โครงการด้านสิ่งแวดล้อม	112.00	-	-	-	-	-	374.36
5.โครงการด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	-	-	-	-	-	-	55.38
6.โครงการด้านการท่องเที่ยว	-	-	-	-	-	16.80	40.04
รวมประมาณการงบประมาณทั้งสิ้น	39,735.20	33,573.89	73,768.06	51,585.62	50,171.59	47,342.50	364,765.18

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการประสานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (สพบ.)

ตารางที่ 2.10

สรุปประมาณค่าใช้จ่าย

โครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ พ.ศ.2541 - 2548 (เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการคมนาคม)

โครงการ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ประมาณค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)						
		กัมพูชา	จีน (ยูนนาน)	พม่า	ลาว	เวียดนาม	ไทย	รวม
โครงการด้านการขนส่งทางถนน								
1. เส้นทางกรุงเทพฯ-พนมเปญ-โฮจิมินห์ซิตี้-วังเตา	2541 - 2544	6,880.00	-	-	-	5,880.00	960.00	13,720.00
2. โครงการถนนเชื่อมตะวันออก-ตะวันตก (ไทย - ลาว - เวียดนาม)	2541 - 2544	-	-	-	1,820.00	1,070.00	750.00	3,640.00
3. โครงการถนนเชื่อมไทย-จีน (ยูนนาน) ผ่านลาว และพม่า	2542 - 2545	-	950.00	2,126.50	2,126.50	-	600.00	5,803.00
4. เส้นทางคุนหมิง-ลาวเขียว	2539 - 2541	-	12,726.00	12,276.00	-	-	-	25,452.00
5. ปรับปรุงถนนคุนหมิง-ชานฮุย	2541 - 2544	-	798.00	-	-	798.00	-	1,596.00
6. ปรับปรุงถนนทางตอนใต้ของลาว-สีหนุวิลล์(กัมพูชา)	2541 - 2544	693.00	-	-	231.00	-	-	924.00
7. ปรับปรุงเส้นทางลาเวียว-Loilem-เวียงตุง	2542 - 2545	-	-	3,024.00	-	-	-	3,024.00
8. ปรับปรุงเส้นทางหมายเลข 6 และ 42 ของเวียดนาม และเส้นทางหมายเลข 1 ของลาว	2542 - 2545	-	-	-	933.00	1,869.00	-	2,800.00
9. ปรับปรุงเส้นทางหมายเลข 19 และ 78 ของกัมพูชา และเส้นทางหมายเลข 14 ของเวียดนาม	2542 - 2545	854.00	-	-	-	854.00	-	1,708.00
รวมประมาณการงบประมาณถนน		8,427.00	14,474.00	17,876.50	5,110.50	10,469.00	2,310.00	58,667.00

ตารางที่ 2.10 (ต่อ)

โครงการ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ประมาณค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)						
		กัมพูชา	จีน (ยูนนาน)	พม่า	ลาว	เวียดนาม	ไทย	รวม
โครงการด้านการขนส่งทางรถไฟ								
1.เส้นทางรถไฟเชื่อมระหว่างไทย - มณฑลยูนนาน ผ่านพม่า และลาว	2543 - 2548	-	5,880.00	23,520.00	23,520.00	-	5,880.00	58,800.00
2.เส้นทางรถไฟเชื่อมระหว่างมณฑลยูนนาน-ไฮฟอง	2541 - 2544	-	910.00	-	-	910.00	-	1,820.00
3.เส้นทางรถไฟเชื่อมระหว่างปอยเปต-ศรีโสภณ-โฮจิมินห์	2545 - 2548	11,200.00	-	-	-	4,200.00	-	15,400.00
4.การก่อสร้างทางรถไฟจากสะพานข้ามแม่น้ำโขง แห่งแรกไปยังน้ำจิม ผ่านเวียงจันทน์	2541 - 2544	-	-	-	5,880.00	-	-	5,880.00
5.เส้นทางรถไฟเชื่อมมณฑลยูนนาน - พม่า	2544 - 2545	9,800.00	-	9,800.00	-	-	-	19,600.00
6.โครงการก่อสร้างและปรับปรุงทางรถไฟในไทย อาทิ บำเหน็จณรงค์-บ้านไผ่-ร้อยเอ็ด-มุกดาหาร- นครพนม , เส้นทางบัวใหญ่-มุกดาหาร และเส้นทาง อุบลราชธานี-ช่องเม็ก	2544 - 2545	-	-	-	-	13,300.00	-	13,300.00
7.การก่อสร้างทางรถไฟเชื่อมระหว่าง Xieng Khouang ของลาว-Cha lo ของเวียดนาม และเส้นทาง ThakheK ของลาว - Tanap ของเวียดนาม	2541 - 2544	-	9,100.00	-	9,100.00	-	-	18,200.00
8.การก่อสร้างทางรถไฟเชื่อมระหว่างไทย-พม่า ประกอบด้วยเส้นทางพิษณุโลก-ตาก สุพรรณบุรี-ตาก นครสวรรค์-ตาก และตากมณฑลตะเลย์	2541 - 2544	-	-	2,400.00	-	-	1,400.00	15,400.00
รวมประมาณการงบประมาณทางรถไฟ		21,000.00	15,890.00	35,720.00	38,500.00	18,410.00	7,280.00	148,400.00

ตารางที่ 2.10 (ต่อ)

โครงการ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ประมาณค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)						
		กัมพูชา	จีน (ฮุนนาน)	พม่า	ลาว	เวียดนาม	ไทย	รวม
โครงการด้านการขนส่งทางน้ำ								
1.Upper Lancang-Mekong River Navigation Improvement	2543 - 2548	-	850.00	850.00	284.00	-	284.00	2,268.00
2.Mekong Delta Navigation Studies in Viet Nam and Cambodia	2542 - 2545	42.00	-	-	-	42.00	-	84.00
3.โครงการเดินเรือในแม่น้ำแดง	2541 - 2544	-	364.00	-	-	364.00	-	728.00
4.Southern Loam-Cambodia River Navigation Improvement	2541 - 2544	-	-	-	-	-	-	-
5.การปรับปรุงท่าเรือสีหนุวิลล์	2543- 2548	3,696.00	-	-	-	-	-	-
6.การปรับปรุงท่าเรือ Cua Lo , Nang และ Quy Nhon ในเวียดนาม	2541 - 2544	-	-	-	-	2,828.00	-	2,828.00
7.การพัฒนาท่าเรือ Can Lo ในเวียดนาม	2541 - 2543	-	-	-	-	7,840.00	-	7,840.00
8.Thi Vai-Vung Tau Port System Development	2543 - 2548	-	-	-	-	8,960.00	-	8,960.00
9.การปรับปรุงท่าเรือย่างกุ้งและ Thilawa ของพม่า	2542 - 2545	-	-	2,800.00	-	-	-	2,800.00
รวมประมาณการงบประมาณทางน้ำ		6,398.00	1,214.00	3,650.00	284.00	20,034.00	284.00	25,508.00

ตารางที่ 2.10 (ต่อ)

โครงการ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ประมาณค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)						
		กัมพูชา	จีน (ยูนนาน)	พม่า	ลาว	เวียดนาม	ไทย	รวม
โครงการด้านการขนส่งทางอากาศ								
1.การปรับปรุงสนามบินพนมเปญและเสียมเรียบ	2543 - 2545	3,360.00	-	-	-	-	-	3,360.00
2.การปรับปรุงสนามบินคุนหมิง และเซียงรุ่ง	2542 - 2544	-	1,260.00	-	-	-	-	1,260.00
3.การปรับปรุงสนามบินย่างกุ้ง , Bago และ Baga	2542 - 2544	-	-	42,000.00	-	-	-	4,200.00
4.การปรับปรุงสนามบินฮานอย , โฮจิมินห์ซิตี้ และดานัง	2542 - 2544	-	-	-	-	14,000.00	-	14,000.00
รวมประมาณการงบประมาณทางอากาศ		3,360.00	1,260.00	4,200.00	-	14,000.00	-	22,820.00
รวมประมาณการงบประมาณ		39,185.00	32,838.00	61,446.50	4,389.50	49,631.00	35,774.00	255,395.00

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการประสานการพัฒนาคความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (ลพบ.)

- โครงการช่วยการขนส่งทางอากาศ

โครงการเปิดเส้นทางบินใหม่ในอนุภูมิภาค เพื่อเชื่อมโยงเมืองสำคัญต่าง ๆ สำหรับโครงการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ โครงการเปิดเส้นทางบินระหว่างเชียงใหม่ – เชียงรุ่ง

- โครงการช่วยการขนส่งทางแม่น้ำโขงตอนบน

โครงการปรับปรุงร่องน้ำโขงตอนบน มีสาระสำคัญอยู่ที่การปรับปรุงร่องน้ำ การพัฒนาท่าเรือ และการทำข้อตกลงการเดินทางเรือในแม่น้ำโขง

โครงการก่อสร้างท่าเรือท่องเที่ยว และท่าเรือขนส่งสินค้าที่เชียงแสน และเชียงของ

นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งองค์การประชุมการคมนาคมขนส่งในอนุภูมิภาค (Subregional Transport Forum) เพื่อเป็นเวทีเจรจาและเสนอแนะแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการคมนาคมขนส่งในอนุภูมิภาค โดยที่ทุกประเทศที่เกี่ยวข้องมีการลงนามร่วมกัน ณ กรุงย่างกุ้ง สหภาพพม่า เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2538

2.4 กฎระเบียบเกี่ยวกับการทำการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย

เนื่องจากการขนส่งสินค้า เป็นผลสืบเนื่องมาจากการติดต่อซื้อ-ขายสินค้านำเข้าผู้ซื้อและผู้ขายที่อาศัยอยู่ในทั้งสองประเทศ ดังนั้นการขนส่งสินค้าที่ปรากฏจึงต้องขึ้นกับกฎระเบียบในการทำการค้าที่ทั้งสองประเทศได้ทำข้อตกลงทางการค้ากันได้ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2541)

เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบในการขนส่งสินค้านำเข้าระหว่างจังหวัดเชียงราย กับเมืองเชียงรุ่ง ทางรถยนต์ผ่านประเทศพม่า และทางเรือ ผ่านชายแดนพม่า-ลาว จะพบว่ามีลักษณะเป็นการค้าชายแดน อย่างไรก็ตามในเขตปกครองสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน มีกฎหมายการค้าชายแดน ซึ่งกฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่ให้สิทธิพิเศษเกี่ยวกับอัตราภาษีสินค้านำเข้า แต่จะใช้สำหรับการทำการค้าระหว่างเขตสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน กับประเทศพม่า หรือประเทศลาว ซึ่งมีเขตแดนติดต่อกับประเทศไทยเท่านั้น สำหรับประเทศไทยกฎหมายดังกล่าวไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้มีเขตแดนติดต่อกับประเทศจีน อย่างไรก็ตามนโยบายการค้าของเขตสิบ

สองปีนั้น มณฑลยูนนาน มีต่อประเทศไทยเหมือนกับนโยบายการค้าของประเทศจีนที่มีต่อประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยก็ได้มีการทำความตกลงที่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศไทย กับประเทศจีน ดังต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2541:27-28)

- 1) จัดตั้งคณะกรรมการร่วมมือทางการค้าไทย - จีน พ.ศ.2521 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ
 - 1.1) พิจารณากำหนดขอบเขตการค้าระหว่างไทย - จีน
 - 1.2) พิจารณากำหนดประเภทสินค้าที่จะทำการค้าระหว่างกัน
 - 1.3) กำหนดมาตรการขยายการค้า และการชั่งเหลือนักไขปัญหาการค้าที่เกิดขึ้นระหว่างกัน

- 2) ความตกลงว่าด้วยการค้าระหว่างไทย - จีน พ.ศ. 2521 ซึ่งมีการลงนามที่กรุงปักกิ่ง ในวันที่ 31 มีนาคม 2521 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
 - 2.1) กำหนดเป้าหมาย และส่งเสริมการค้าระหว่างกันภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองประเทศ สนับสนุนและเพิ่มปริมาณการนำเข้า และส่งออกสินค้าระหว่างประเทศ โดยให้สิทธิพิเศษ และความชั่งเหลือนักด้านภาษี อากร และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ภายใต้ข้อบังคับด้านการควบคุมเงินตรา และการควบคุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ
 - 2.2) อำนวยความสะดวกด้านเงินตราต่างประเทศ โดยในการชำระเงินค่าสินค้า และบริการ สามารถใช้เงินสกุลที่แลกเปลี่ยนได้โดยเสรี
 - 2.3) มีการจัดประชุมหาข้อเสนอ และข้อยุติร่วมกันเพื่อขยายการค้า และเพื่อขจัดความยุ่งยาก ด้านการค้าที่อาจเกิดขึ้น
 - 2.4) ส่งเสริมและสนับสนุนการค้าระหว่างกัน โดยยกเว้นภาษีศุลกากร หรือค่าธรรมเนียมอื่น ๆ
 - 2.5) สำหรับสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศทั้งสอง ที่ใช้สำหรับร่วมงานแสดงสินค้า ที่จัดขึ้นในประเทศไทย และประเทศจีน หรือตัวอย่างสินค้าที่ไม่มีค่าทางพาณิชย์

- 3) การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทย - จีน เมื่อ 12 มีนาคม 2528 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสู่ทางการขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนของทั้งสองประเทศ

2.5 รูปแบบการทำการค้า ของประเทศจีน

วันรัช มิ่งมณีนาคิน (2540) ได้ทำการรวบรวมกฎระเบียบในการทำการค้าระหว่างประเทศ ของประเทศจีน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในการทำการค้ากับประเทศจีน จะพบรูปแบบการทำการค้า 2 ประเภท ได้แก่

- 1) การค้าตามข้อตกลง
- 2) การค้าโดยไม่มีข้อตกลง

1) การค้าตามข้อตกลง การค้าตามข้อตกลงมีทั้งรูปแบบที่เป็นการค้าระหว่างรัฐบาล กับรัฐบาล (Government to Government : G to G) และรูปแบบที่ไม่ใช้รัฐบาล กับรัฐบาล ซึ่งรูปแบบการค้าทั้ง 2 มีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

การค้าระหว่างรัฐบาล กับรัฐบาล จะอยู่ในการควบคุมของ กระทรวงการค้าและความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศ (Ministry of Foreign Trade and Economic Cooperation) รูปแบบการค้าแบบนี้ส่วนมากจะทำในระดับทวิภาคี และแบ่งย่อยออกเป็น 3 รูปแบบคือ

- ข้อตกลงแบบ A : ข้อตกลงแบบนี้ในทางทฤษฎี เป็นข้อตกลงที่จะก่อให้เกิดความเสมอภาคในการทำการค้า ระหว่างประเทศคู่สัญญา ซึ่งข้อตกลงแบบนี้จะมีการระบุถึง ชนิด และ ปริมาณของสินค้าที่ประเทศคู่สัญญา จะทำการซื้อ - ขาย โดยมีสินค้าที่พร้อมจะทำการซื้อ-ขาย
- ข้อตกลงแบบ B : มีรายการสินค้าอยู่ 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกจะระบุถึงชนิด และ ปริมาณ สินค้าที่ประเทศคู่สัญญาจะทำการซื้อ-ขาย และกลุ่มที่สอง จะเป็นสินค้าที่ไม่ผูกมัดปริมาณการซื้อ-ขาย
- ข้อตกลงแบบ C : เป็นข้อตกลงที่มีลักษณะเป็นการเสนอแนะ เนื่องจากข้อตกลงชนิดนี้จะระบุเพียงสินค้าที่ประเทศคู่สัญญาควรจะทำการซื้อ - ขาย ระหว่างกันเท่านั้น แต่ไม่ได้มีข้อผูกมัด ในการซื้อ-ขาย

การค้าที่ไม่ใช้รัฐบาล กับรัฐบาล ข้อตกลงการค้าในรูปแบบนี้จะใช้กับกลุ่มธุรกิจของประเทศที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศจีน โดยข้อตกลงแบบนี้จะมีการระบุถึงรายการสินค้า, มูลค่ารวม หรือปริมาณรวม ของสินค้าที่คู่สัญญาจะทำการค้าระหว่างกัน ในปัจจุบันข้อตกลงแบบนี้ได้ลดความสำคัญลงไปมาก

2) การค้าโดยไม่มีข้อตกลง การค้าแบบนี้เรียกอีกอย่างได้ว่า "การค้าที่มีการชำระเงิน" ในปัจจุบันนี้การค้าในรูปแบบนี้กำลังเพิ่มความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ และเป็นที่ยอมรับมากในการติดต่อค้าขายกับประเทศจีน

สำหรับการค้าระหว่างประเทศไทย กับประเทศจีน ถ้าเป็นการค้าระหว่างรัฐบาลกับรัฐบาล นิยมที่จะทำข้อตกลงแบบ C แต่ถ้าเป็นการค้าระหว่างภาคเอกชน จะเป็นแบบการค้าที่ไม่มีข้อตกลง ซึ่งรวมถึงการค้าชายแดนระหว่างจังหวัดเชียงราย กับเมืองเชียงรุ่งด้วย

2.6 การนำสินค้าเข้าประเทศจีน

ประเทศจีนมีมาตรการที่เข้มงวดในการปกป้องสินค้าที่ผลิตในประเทศ โดยการตั้งกำแพงภาษีสินค้านำเข้าในอัตราที่สูง ร่วมกับการตั้งมาตรฐานการตรวจสอบสินค้าอย่างเข้มงวด ในแต่ละประเภทสินค้า เพื่อออกใบรับรองสินค้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ และการออกใบอนุญาตการนำเข้าสินค้า ซึ่งในขั้นตอนของการนำสินค้าเข้า ประเทศจีนได้วางมาตรการควบคุมการนำเข้าดังต่อไปนี้

□ **การออกใบอนุญาตการนำสินค้าเข้า (Import License)** สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตนำเข้าได้แก่ Ministry of Foreign Trade and Economic Cooperation (MOFTEC) และสำนักงานความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าต่างประเทศประจำมณฑล ซึ่งหน่วยงานทั้งสองจะร่วมกันกำหนดกลุ่มสินค้าที่ต้องขอใบอนุญาตนำเข้า สำหรับสินค้าที่มณฑลยูนนาน และเขตปกครองสิบสองปันนาควบคุมการนำเข้า เป็นสินค้ากลุ่มเดียวกับที่รัฐบาลจีนกำหนดซึ่งได้แก่

1. กลุ่มสินค้าที่มีการควบคุมการนำเข้าเข้มงวด และควบคุมปริมาณการนำเข้า

- สินค้าที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งรัฐ
- สินค้าที่ประเทศผู้ส่งออกห้ามทำการส่งออก
- สินค้าที่ผลิตโดยนักโทษ
- สินค้าประเภทเดียวกับสินค้าที่จีนผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า
- สินค้าที่เป็นภัยต่อสุขภาพ

2. กลุ่มสินค้าที่ห้ามนำเข้าโดยเด็ดขาด

- อาวุธสงคราม
- ยาเสพติด
- ทองคำ
- เงินตรา

มาตรการด้านภาษีศุลกากร ซึ่งอัตราภาษีศุลกากรที่ใช้กับสินค้านำเข้าที่มณฑลยูนนานใช้แบ่งเป็น 2 ระบบ ได้แก่

- **อัตราภาษีทั่วไป (General Tariff Rate)** ซึ่งใช้กับสินค้าที่มีการนำเข้าจากประเทศทั่ว ๆ ไป โดยจะจัดเก็บในช่วง 8% - 180%
- **อัตราภาษีขั้นต่ำ (Lower Tariff Rate)** ใช้กับสินค้านำเข้าจากประเทศที่มีการทำสัญญาการค้าต่างตอบแทน หรือสัญญาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยจะจัดเก็บในช่วง 2% - 150%

สำหรับหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีศุลกากรของประเทศจีน ได้แก่

The General Customs Administration (GCA) โดย GCA จะมีสำนักงานอยู่ทุกมณฑล และตามด่านนำเข้าทุกแห่ง ซึ่งในการประเมินอัตราภาษีสินค้านำเข้า เจ้าหน้าที่จะประเมินจากมูลค่าสินค้าที่มีการซื้อ-ขายจริง

มาตรการเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพสินค้านำเข้า รัฐบาลจีนได้มีการกำหนดกลุ่มสินค้าที่มีการนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งสินค้านำเข้าบางกลุ่มจะต้องถูกตรวจสอบคุณภาพสินค้าโดย

หน่วยงานที่รัฐบาลตั้งขึ้น ทั้งนี้เพื่อทำให้เกิดความปลอดภัยและความมั่นใจ แก่ผู้บริโภคชาวจีน สำหรับหน่วยงานของจีนที่มีหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพสินค้านำเข้ามีดังต่อไปนี้

- The State Administration of Import and Export Commodity Inspection (SACI) มีหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการควบคุม และการตรวจสอบสินค้านำเข้า และสินค้าส่งออก ระดับประเทศ รวมถึงการกำหนดนโยบาย, กฎเกณฑ์, ข้อบังคับ และแผนงาน ซึ่งในการปฏิบัติงานตรวจสอบคุณภาพสินค้า ในระดับมณฑล หรือเขตปกครองพิเศษ จะเป็นหน้าที่ของ The China Import and Export Commodity Inspection Bureau (CCIB) ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้การควบคุมของ SACI

- Specialized Inspection Agencies มีหน้าที่ในการตรวจสอบสินค้าบางกลุ่มได้แก่

- Animal and Plant Quarantine Center มีหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมสัตว์ และพืช ที่นำเข้า หรือส่งออก ที่มีโรค
- Ship Inspection Bureau of the People's Republic of China มีหน้าที่ในการตรวจสอบเรือ รวมถึงอุปกรณ์เพื่อการเดินเรือ
- Ministry of Health of the People's Republic of China มีหน้าที่ตรวจสอบอาหาร และยา ที่นำเข้าจากต่างประเทศ
- National Bureau of Weight and Measurements of the People's Republic of China มีหน้าที่ในการตรวจสอบอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการชั่ง ตวง วัด ที่นำเข้าจากต่างประเทศ

สำหรับเอกสารที่ต้องใช้ในขั้นตอนของการตรวจสอบสินค้านำเข้าจะประกอบไปด้วย

- สัญญาการสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศ (Purchase Order) ใบส่งของ (Invoices) รายการบรรจุหีบห่อ (Packing List) ใบแจ้งการมาถึงของสินค้า (B/L) ใบขนถ่ายสินค้า (Corner)
- ใบรับรองคุณภาพในการผลิต (Certificate)
- รายการสินค้าเสียหาย (Goods Damages)
- รายการน้ำหนัก และจำนวนสินค้า
- สัญญาซื้อ - ขาย ระหว่างประเทศ (Agreement with Foreign Party) และสำเนา

Commercial Letter of Credit (L/C)

นอกจากนี้ทางรัฐบาลจีนยังมีข้อกำหนดเกี่ยวกับฉลากสินค้า สำหรับสินค้านำเข้าจากต่างประเทศที่ จะวางจำหน่ายในประเทศจีน จะต้องปิดฉลากเป็นภาษาจีน รวมถึงสินค้าบางประเภท จะต้องมีการรับรองคุณภาพความปลอดภัยด้วย

2.7 การซื้อสินค้าจากประเทศจีน

เพื่อที่จะบรรลุถึงเป้าหมายในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจีน (ปัจจุบันจีนใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 9 : พ.ศ. 2539 – 2543) ประเทศจีนมีการใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการส่งออกสินค้า ซึ่งจะช่วยให้ดุลการค้าดีขึ้น อย่างไรก็ตามการส่งออกสินค้าของประเทศจีน ยังอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล ผ่านหน่วยงานต่าง ๆ แต่ขั้นตอนในการส่งออกสินค้าของประเทศจีนก็ได้มีการปรับปรุงเพื่ออำนวยความสะดวกในการส่งออกสินค้าอย่างต่อเนื่อง สำหรับมาตรการที่จีน (รวมถึงมณฑลยูนนาน และเขตปกครองสิบสองปันนา) ใช้ในการควบคุมสินค้าส่งออกประกอบไปด้วย

□ **การออกใบอนุญาตส่งออกสินค้า (Export License) และการกำหนดโควตาเพื่อการส่งออกสินค้า** ในการออกใบอนุญาตจะอยู่ในความรับผิดชอบของ Ministry of Foreign Trade and Economic Cooperation (MOFTEC) ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และการค้าประจำมณฑล อย่างไรก็ตามผู้ส่งออกที่จดทะเบียนทำธุรกิจส่งออก จะได้รับใบอนุญาตให้ทำการส่งออกสินค้าได้กลุ่มหนึ่งเท่านั้น ซึ่งถ้าผู้ส่งออกจะส่งออกสินค้าในกลุ่มอื่น ๆ ก็จะต้องยื่นขอใบอนุญาตส่งออกสินค้ากลุ่มนั้น ๆ ใหม่ สำหรับระบบโควตาจะใช้เพื่อการควบคุมสินค้าที่จีนขาดแคลน โดย MOFTEC จะเป็นผู้กำหนด และจัดสรรโควตา โดยมีหน่วยงานระดับมณฑลคอยควบคุมให้เป็นไปตามการกำหนดของหน่วยเหนือ สำหรับสินค้าที่มีการควบคุมการส่งออกได้แก่

1. กลุ่มสินค้าที่มีการควบคุมการส่งออก อย่างเข้มงวด และควบคุมปริมาณการส่งออก

- สินค้าที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งรัฐ
- สินค้าที่ประเทศผู้ส่งออกห้ามทำการส่งออก

- สินค้าที่ผลิตโดยนักโทษ
- สินค้าประเภทเดียวกับสินค้าที่จีนผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า
- สินค้าที่เป็นภัยต่อสุขภาพ

2.กลุ่มสินค้าที่ห้ามส่งออกโดยเด็ดขาด

- อาวุธสงคราม
- ยาเสพติด
- ทองคำ
- เงินตรา
- โบราณวัตถุ และวัตถุสูงค่า

การควบคุมการส่งออกโดยมาตรการด้านภาษี จีนมีการกำหนดภาษีส่งออกสำหรับสินค้าบางชนิดเช่น ทุเรียน ทุเรียน และสิ่งทอ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการขาดแคลนสินค้าเหล่านี้ภายในประเทศ และเพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงทางการค้าที่ทำไว้กับประเทศอื่น ๆ ตลอดจนใช้เพื่อป้องกันข้อกล่าวหาเกี่ยวกับการทุ่มตลาด

การควบคุมการส่งออกโดยมาตรการเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพสินค้า มาตรการดังกล่าวนี้มีการนำมาใช้เพื่อให้สินค้าจีนที่ส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ มีมาตรฐานเป็นไปตามความต้องการของลูกค้า ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบในการตรวจสอบคุณภาพสินค้าส่งออกได้แก่ China National Import and Export Commodity inspection Corporation (CNIECIC) โดยทำหน้าที่ตามที่ได้รับการว่าจ้างจากบริษัทต่างชาติที่จะนำเข้าสินค้าจากประเทศจีน ในการตรวจสอบและสำรวจคุณภาพ และความสะอาด ในขั้นตอนของการผลิตสินค้า โดย CNIECIC จะมีสาขาอยู่ตามมณฑล และเขตปกครองพิเศษต่าง ๆ

2.8 รูปแบบการชำระเงิน ในการทำการค้ากับประเทศจีน

ในการทำการค้ากับประเทศจีน จะมีวิธีการชำระเงินดังต่อไปนี้

- **สกุลเงิน** : ในการทำการค้ากับประเทศจีน ทั้งการส่งออก และนำเข้า โดยทั่วไปจะใช้เงินเหรียญสหรัฐ (US \$) นอกจากนั้นอาจจะใช้เงินหยวน หรือเงินเหรียญฮ่องกง

สำหรับการขนส่งสินค้าระหว่างจังหวัดเชียงราย กับเมืองเชียงใหม่ ถ้าใช้บริการขนส่งสินค้าด้วยเรือสินค้าของจีนจะต้องใช้เงินหยวนของจีน แต่ถ้าเป็นบริษัทขนส่งสินค้าทางเรือที่เป็นการร่วมทุนของนักธุรกิจไทย สามารถใช้ได้ทั้งเงินหยวน และเงินบาท ในขณะที่การขนส่งสินค้าทางรถยนต์ โดยใช้รถบรรทุกของพม่า สามารถใช้ได้ทั้งเงินบาท, เงินจาด และเงินหยวน แต่ในทางปฏิบัติคนขับ (ผู้ประกอบการ) ชอบที่จะรับเงินบาท และเงินหยวนมากกว่า

● **วิธีการชำระเงิน :** การชำระเงินค่าสินค้าทั้งสินค้าส่งออก และนำเข้า สามารถชำระเงินโดยใช้เงินสด (Cash), ดราฟ (Draft), การโอนเงินทางโทรเลข (Telegraphic Transfer : T/T) และการเปิด L/C at Sight ประเภทชำระทันทีที่เห็นตัว ซึ่งรายละเอียดของการชำระเงินแต่ละวิธีมีดังต่อไปนี้

- 1) การใช้เงินสด และดราฟ : จะใช้ในกรณีที่เป็นสินค้ามูลค่าต่ำ หรือมีปริมาณการสั่งซื้อที่น้อย โดยผู้ซื้อจะถือดราฟ หรือเช็คธนาคาร ไปให้ผู้ขายสินค้าพร้อมกับการสั่งซื้อสินค้า วิธีนี้ปกติจะใช้กับคู่ค้าที่ยังไม่เคยทำการค้ากัน
- 2) การเปิด L/C : ส่วนมากจะใช้ในกรณีที่มีการสั่งซื้อสินค้าในปริมาณมาก หรือมีมูลค่าสูง โดยผู้ซื้อจะไปติดต่อกับธนาคารพาณิชย์ในประเทศของตนเพื่อขอเปิด L/C ให้กับผู้ขาย โดยผ่านธนาคารในประเทศผู้ขาย เมื่อธนาคารในประเทศผู้ขายได้รับ L/C แล้วก็จะแจ้งให้ผู้ขายทราบเพื่อส่งสินค้าให้กับผู้ซื้อที่มีรายละเอียดระบุใน L/C นั้น ๆ โดยที่ L/C ที่ใช้กันมากจะเป็นประเภท Sight Bills โดยผู้ซื้อจะต้องจ่ายเงินทันทีเมื่อได้รับตัวเรียกเก็บเงิน
- 3) การโอนเงินทางโทรเลข : วิธีการนี้ส่วนมากจะใช้กับคู่ค้า ที่ติดต่อทำการค้าระหว่างกันมาเป็นเวลานานพอสมควร เนื่องจากวิธีนี้จะมีการให้เครดิตผู้ซื้อ โดยผู้ขายจะจัดส่งสินค้าให้กับผู้ซื้อ จากนั้นผู้ซื้อจะโอนเงินให้ภายในระยะเวลาที่ตกลงกัน

สำหรับการชำระเงินค่าขนส่งสินค้า ถ้าเป็นการขนส่งสินค้าทางบก จะชำระด้วยเงินสด ในขณะที่การขนส่งสินค้าทางเรือถ้าปริมาณสินค้าไม่มากนัก (ไม่เหมาล้ำ) จะชำระด้วยเงินสด แต่ในกรณีที่ทำการขนส่งสินค้าในปริมาณมาก หรือทำการเหมาล้ำหลาย ๆ เที่ยว สามารถจะชำระด้วยเงินสด, เช็คธนาคาร, ดราฟ และการโอนเงิน ซึ่งถ้าเป็นลูกค้าที่ใช้บริการเป็นประจำจะมีการให้เครดิต ทั้งนี้ระยะเวลาขึ้นอยู่กับตกลงกัน

- **ระยะเวลาการชำระเงิน :** ส่วนมากจะเป็นการชำระทันทีที่เห็นสินค้า สำหรับการให้สินเชื่อส่วนมากจะไม่เกิน 180 วัน

เนื่องจากการทำการค้าระหว่างประเทศไทย(จังหวัดเชียงราย) กับมณฑลยูนนาน(เมืองเชียงรุ่ง และเมืองเหมิงล่า) มีลักษณะของการค้าชายแดน ผู้ที่ทำการค้าระหว่างกันจะมีการติดต่อกันอยู่เสมอ ซึ่งคู่ค้าส่วนมากจะพยายามพัฒนาความสัมพันธ์จากคู่ค้าทางธุรกิจไปสู่ความเป็นเพื่อน ทำให้ไม่สามารถระบุรูปแบบการชำระเงินที่แน่นอนได้ เนื่องจากคู่ค้ารู้จักกันมากขึ้นเท่าใด รูปแบบการค้าก็จะมีการผ่อนปรนเงื่อนไขต่าง ๆ มากยิ่งขึ้นเท่านั้น